

SPAȚIILE PUBLICE URBANE ÎN CADRUL ORAȘELOR ÎN DECLIN. CAZUL BRĂILA

arhitect dr. Simona Butnariu

expert în cadrul proiectului **"LABORATOR BRĂILA - Abordări alternative ale periferiilor urbane în cadrul unui oraș cu creșterea stagnată (B-LAB)"**

Context

Dat fiind faptul că orașele în declin au ca particularitate esențială pierderea însemnată de populație și de locuri de muncă, și deci diminuarea accentuată a resurselor financiare disponibile la bugetul local care pot fi accesate pentru investiții în spațiile publice urbane, se constată o scădere atât a cantității, cât și (mai ales) a calității spațiilor publice. Aceasta înseamnă pe de o parte, o agravare a unor condiții deja precare (lipsa sau insuficiența unor spații de tip școală, grădinița, creșa, dispensar, centru pentru bătrâni, centru social, loc de joacă, etc. la nivelul cartierelor sărace - adesea acestea fiind cele periferice), și pe de altă parte, o permanentizare a unei stări negative de fapt privind calitatea celorlalte spații publice - străzi, trotuare, spații de parcare, spații verzi amenajate, etc. Nivelul de echipare, ambientare și dotare a orașelor în declin este oglindit în primă instanță de însuși nivelul de declin economic al acestora, dar acest fapt se poate comuta, într-o instanță secundă, într-o oportunitate de accesare de fonduri externe, pentru îmbunătățirea calității spațiilor publice urbane.

În contextul proiectului de față, se remarcă în primul rând faptul că Brăila este un oraș cu o istorie prestigioasă în privința unor investiții majore în spații publice, punctând câteva recorduri naționale: Brăila este unul dintre primele orașe românești care au beneficiat de iluminatul public cu lămpi de petrol (1858), prima uzină electrică, la numai 13 ani după invenția lui Edison, primul oraș din România care a avut tramvai electric (1901), cel mai mare castel de apă din țară, cu o capacitate de 1200 metri cubi, este dat în funcțiune la Brăila (1912).

Procesul de modernizare al Brăilei - fosta cetate turcească - a început în 1830, înainte de revizuirea și adoptarea regulamentului organic și a fost /este consecința liberalizării comerțului pe Dunăre. La Brăila, din ordinul generalului Kiselev, după un regulament special (abrogat în 1832), s-a format sfatul orășenesc, s-a constituit comitetul pentru înfrumusețarea orașului, a fost ridicat planul orașului - Planul Riniev, datat 10 mai 1830 - primul plan al Brăilei care prezintă într-o formă definitivă perimetrul orașului, stabilit pe traseul ultimei întărituri a cetății turcești, la 1821. Planul include în trama stradală drumurile și ulițele existente, cărora le geometrizează traseul, deschide străzi noi, adesea cu traseu ezitant, dintre care una va face legătura dintre

port și oraș. Același regulament precizează "locul instituțiilor principale din oraș, configurează spațiile urbane, indică zona rezervată noului port, în care avea să fie amenajat cheul".

În același plan sunt menționate propunerile pentru spațiile urbane și clădirile instituțiilor considerate prioritare: Grădina Publică, Bulevardul, Carantina, Vama și Poliția, patru biserici, noua Biserică Sf. Mihail cu piața din jur, amplasamentul pentru o nouă biserică și casele parohiale, tribunalul, spitalul, locul destinat pentru piața (comercială, n.n) a orașului.

Al doilea plan al orașului a fost întocmit din ordinul generalului Kiselev, de căpitanul-baron Borroczyn în anul 1834. Planul a preluat sugestiile conținute în planul Riniev și i-a adus câteva îmbunătățiri: legarea orașului de port prin prelungirea spre est a drumului dinspre București, transformat în axă urbanistică a orașului, îmbunătățirea tramei stradale și evidențierea spațiilor urbane, configurarea centrului orașului în jurul unui spațiu public, stabilirea amplasamentelor pentru carantină, cazarmă, școală, parcelarea unei suprafețe de teren în afara orașului, prin proiectarea unui foburg, prima intenție de extindere a orașului dincolo de limitele sale. De asemenea preciza obligațiile celor care urmau să construiască în piața centrală și pe străzile principale .

Din istoriografia epocii rezulta în mod cert aplicarea regulamentului de urbanism în conformitate cu planul orașului și urmărirea unor principii de înfrumusețare a spațiilor publice - piețe, bulevarde. Rezulta, de asemenea, instituirea unei mutualități între interesele private și cele publice, municipalitatea obligând proprietarii de a participa la lucrările asupra spațiului public- modernizări de străzi, plantări de arbori, etc.